

dorpspaspoort Altforst

deel B van Dorpskwaliteitsplan West Maas en Waal

Colofon

Titel: Dorpspaspoort Altforst
Deel B van Dorpskwaliteitsplan West Maas en Waal

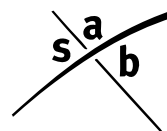
Opdrachtgever: Gemeente West Maas en Waal

Contactpersoon: Mevr. H. (Hennie) den Boer

Projectteam: Medewerkers gemeente West Maas en Waal
Medewerkers SAB
Medewerkers Gelders Genootschap

Projectnummer: 150371

Status: Vastgesteld door de gemeenteraad op 24 januari 2019

SAB
Frombergdwarstraat 54
Postbus 479, 6800 AL Arnhem

T: 026-3576911
I: www.sab.nl
E: info@sab.nl

Gelders Genootschap
Zypendaalseweg 46
Postbus 68, 6800 AB Arnhem

T: 026-4421742
I: www.geldersgenootschap.nl
E: info@geldersgenootschap.nl

Gemeente
West
Maas en
Waal

dorpspaspoort **Altforst**

deel B van Dorpskwaliteitsplan West Maas en Waal

Voorwoord

In dit dorpspaspoort laten we zien wat in ruimtelijk opzicht typisch Altforst is. Waarom zijn we hier in Altforst en niet in één van de andere zeven kernen in de gemeente? We beschrijven vier thema's:

- » een historische dorpskern
- » dorp op een rivierduin
- » van alle kanten goed bereikbaar
- » sterk verweven met het landschap

Per thema lichten we toe waarom dit typisch Altforst is en laten we zien hoe de cultuurhistorische ontwikkeling van Altforst hiervoor heeft gezorgd. Vervolgens belichten we per thema een aantal ruimtelijke opgaven waar we in de komende jaren mee aan de slag gaan. We geven spelregels die specifiek van toepassing zijn op Altforst. Zo weet u wat ons ambitieniveau is en heeft u een leidraad wanneer u met één van deze opgaven te maken krijgt.

Inhoud

Hoe gebruik ik het dorpskwaliteitsplan... in 8 stappen.....	6
Dorpskwaliteitskaart: structuur- en identiteitsdragers	10
Dorpskwaliteitskaart: buurten en bebouwing.....	11
Een historische dorpskern	12
Uitwerking a: De Kerkstraat	15
Uitwerking b: Entree naar de Kerkstraat	18
Dorp op een rivierduin	20
Uitwerking c: Woningbouw	22
Van alle kanten goed bereikbaar	24
Uitwerking d: Dorpsentrees	26
Uitwerking e: Heppertsestraat	28
Sterk verweven met het landschap	30
Uitwerking f: Dorpsommetjes	32
Uitwerking g: Westzijde van het dorp	34

Hoe gebruik ik het dorpskwaliteitsplan... in 8 stappen

Dit dorpspaspoort van Altforst (deel B) is het vervolg op het dorpskwaliteitsplan voor de gehele gemeente West Maas en Waal (deel A). Naast dit dorpspaspoort voor Altforst zijn er nog zeven andere paspoorten voor de kernen in de gemeente. In dit stappenplan leest u hoe u het dorpskwaliteitsplan gebruikt.

In deel A van dit dorpskwaliteitsplan leggen we uit hoe we tegen de ontwikkeling van onze dorpen aan kijken. We lieten zien dat onze dorpen ruimtelijke overeenkomsten hebben. Dijken, afwisselende dorpslinten en historische straatjes komen bijvoorbeeld in veel dorpen voor. We noemen dit de structuurdragers: samenhangende ruimtelijke eenheden die in meerdere dorpen voorkomen. We geven spelregels voor nieuwe ontwikkelingen binnen deze structuurdragers. Ook voor alle verschillende typen wijken, bebouwing en kleine bouwwerken geven we in deel A de spelregels.

Deel B gaat verder dan datgene wat overeenkomstig is en laat juist zien waarin de acht kernen in West Maas en Waal zich van elkaar onderscheiden. In dit dorpspaspoort van Altforst beschrijven we vier thema's die het dorp kenmerken: "historische dorpskern", "dorp op de rivierduin", "van alle kanten goed bereikbaar" en "sterk verweven met het landschap". Per thema lichten we toe waarom dit typisch Altforst is en laten we zien hoe de cultuurhistorische ontwikkeling van Altforst hiervoor heeft gezorgd. Vervolgens belichten we per thema een aantal ruimtelijke opgaven die zijn benoemd in de 'Structuurvisie dorpen 2025'. Dit zijn de opgaven waarmee we in de komende jaren aan de slag gaan. Zo leggen we ons ambitieniveau vast.

1. RAADPLEEG DE DORPSKWALITEITSKAART VAN UW KERN

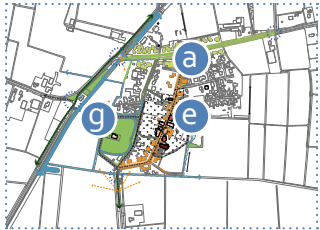
Het dorpskwaliteitsplan is opgebouwd uit een algemeen deel (deel A), een dorpspaspoort en dorpskwaliteitskaart per kern (deel B). Voor u is de dorpskwaliteitskaart van uw kern het vertrekpunt voor uw zoektocht naar de juiste spelregels, aanbevelingen, ideeën en suggesties om uw plan vorm te geven. Deze kaart laat het gewenste streefbeeld zien met de verschillende samenhangende dorpsstructuren. U vindt de dorpskwaliteitskaart voor in het dorpspaspoort van uw kern. Zoek op de kaart de plek op waar u mee aan de slag wil om te bepalen binnen welk gebied u valt. U kunt dan ook meteen zien of u op die plek mag bouwen of dat we willen dat deze locatie groen of open blijft. Ligt uw locatie niet in een van de structuurdragers raadpleeg dan de kaart buurten en bebouwing uit het dorpspaspoort van uw kern.

1 a. UW PLAN LIGT BINNEN EEN STRUCTUURDRAGER

Heeft u plannen voor of bent u bezig met een ruimtelijke ontwikkeling in één van deze structuurdragers? Lees dan de beschrijving en spelregels van de betreffende structuurdrager in deel A en kijk op de kaart welke zichtlijnen belangrijk zijn en waar cultuurhistorisch waardevolle bebouwing staat.

1 b. UW PLAN LIGT BINNEN ÉÉN VAN DE RUIMTELIJKE OPGAVEN

Heeft u plannen voor een locatie die (deels) binnen één van de ruimtelijke opgaven ligt? Lees dan de spelregels van de betreffende uitwerking in het dorpspaspoort (deel B). Lees eerst de beschrijving van het thema waarbinnen deze uitwerking wordt gedaan, zodat u op de hoogte bent van de context.

1 c. IN ALLE ANDERE GEVALLEN

Ligt uw woning of ontwikkellocatie waar u interesse in hebt niet binnen een structuurdrager? En is deze ook niet uitgewerkt als één van de ruimtelijke opgaven? Bekijk dan de kaart met de verschillende typen buurten en bebouwing. Lees in deel A de spelregels voor het type buurt of bebouwing waarin uw gebied ligt. U zoekt dan in de tijdsperiode waarin uw huis is gebouwd. Zo weet u welke spelregels er gelden voor uw locatie. Wilt u bijvoorbeeld alleen een dakkapel, serre of reclame realiseren? Kijk dan in het hoofdstuk 'kleine bouwwerken' (deel A) wat hierbij belangrijk is.

2. LAAT U INSPIREREN DOOR HET VERLEDEN

Door het lezen van de ontstaansgeschiedenis van West Maas en Waal en uw eigen kern in het bijzonder, krijgt u meer inzicht in de ontwikkelingsgeschiedenis van uw kern. U begrijpt bijvoorbeeld beter waarom in de ene kern de wegen meer recht lopen dan in de andere kern. De woningen dichter op elkaar staan in het ene deel van de kern dan in het andere deel.

Is uw locatie aangemerkt als een cultuurhistorisch waardevol ensemble of gebouw dan leest u in 'Dorpen met een verleden' wat wij als gemeente belangrijk vinden en waar u op moet letten bij het opstellen van uw plannen. In het dorpspaspoort van uw kern vindt u de specifieke spelregels voor uw locatie.

Raadpleeg ook oude kaarten en historische foto's als bron van inspiratie voor nieuwe ontwikkelingen. Maar kijk ook goed hoe uw omgeving er nu uit ziet en hoe uw plan kan bijdragen aan het versterken van het eigen karakter van uw omgeving.

Oude foto Kerkstraat Altforst

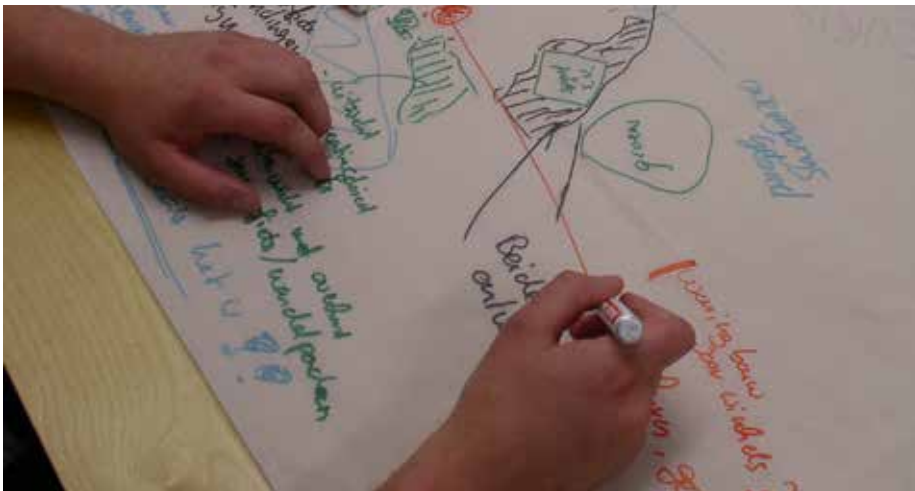
Historische kaart Altforst

3. ZOEK DE INSPIRATIE IN UW EIGEN KERN

In het dorpspaspoort van uw eigen kern (deel B) vindt u meer achtergrond informatie over de specifieke eigenschappen die uw kern bijzonder maken. Gebruik dit als inspiratie om uw plan nog beter te laten aansluiten op de omgeving van uw plan. Is uw locatie op de kaart aangeduid met een nummer, dan vindt u hier de specifieke spelregels die belangrijk zijn bij het maken van uw plan.

4. AAN DE SLAG!

U kunt nu gaan schetsen. U kunt de verschillende bouwstenen die u verzameld hebt in de vorige stappen gebruiken om al tekenend verschillende mogelijkheden te onderzoeken. Gebruik het dorpskwaliteitsplan om te kijken of uw uitkomsten passen bij de ambities voor uw kern.

5. AANDACHT VOOR DE OMGEVING

Zorg dat u in uw plannen voldoende aandacht geeft aan de aansluiting van uw plan bij de omgeving. De inpassing van nieuwe elementen vraagt zorgvuldigheid. Geef aan hoe u om gaat met de overgangen tussen uw gebied en de burens of de openbare weg. U vindt in het dorpskwaliteitsplan ook inspiratie voor de inrichting van de buitenruimte, uw erf of erfafscheidingen. Uw plan moet immers als vanzelfsprekend passen in zijn omgeving.

Aandacht voor zorgvuldig ingepaste erfafscheidingen

6. BESPREEK UW INITIATIEF EN SCHETSPLAN MET DE GEMEENTE

Maak uw plan nog niet helemaal kant en klaar maar bespreek uw eerste bevindingen en schetsen alvast met de gemeente. We kijken dan samen met u of uw plan voldoende gebruik maakt van de spelregels en inspiratiebronnen uit het dorpskwaliteitsplan. Wij geven u aanbevelingen mee als we denken dat het plan nog beter kan aansluiten bij zijn omgeving of de gewenste ruimtelijke kwaliteit.

Voorbeeldkaart schetsplan

7. PAS UW PLAN AAN EN WERK HET VERDER UIT

Verwerk de tips en aanbevelingen van de gemeente in uw plan en maak het plan verder af.

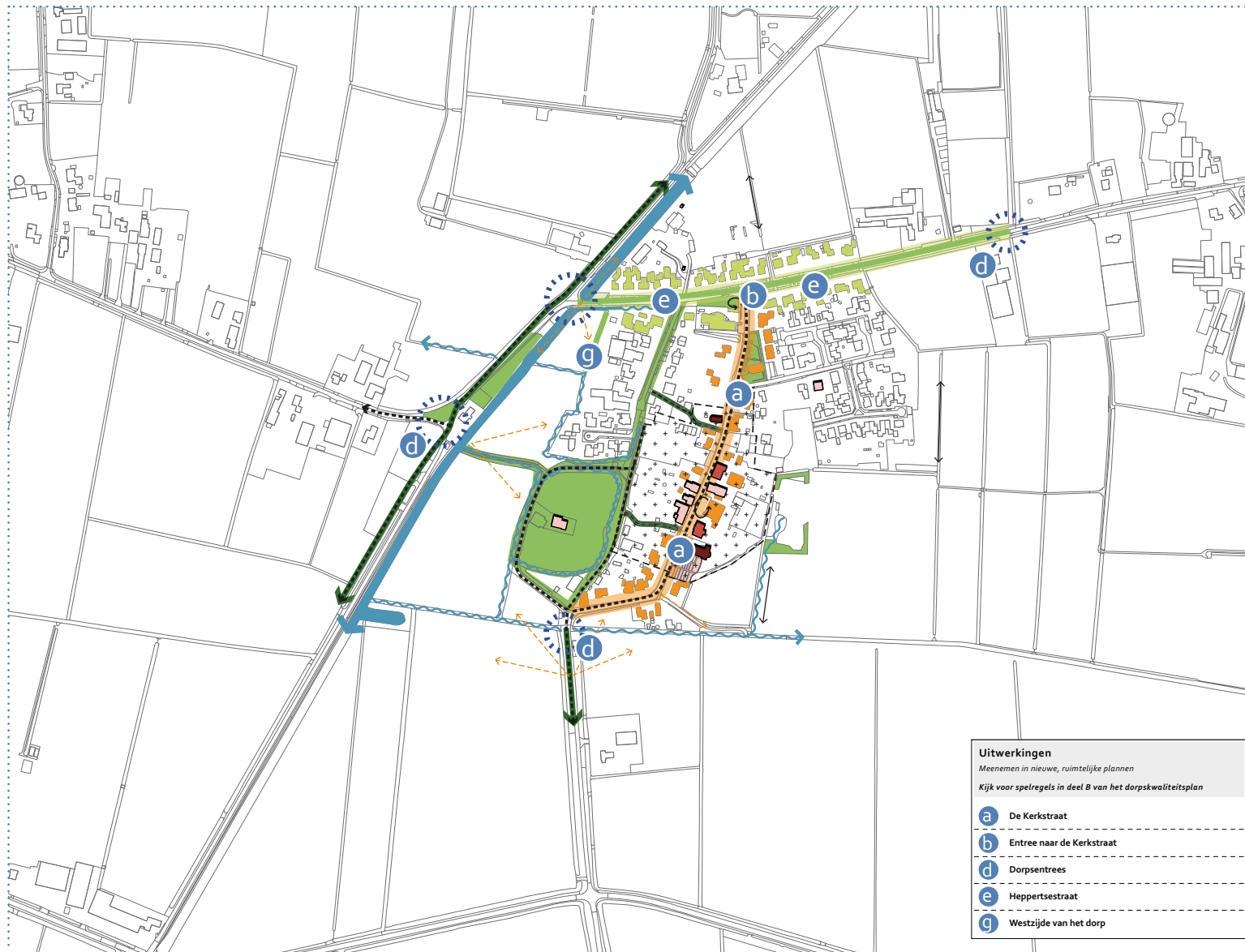

Voorbeeldkaart uitgewerkt plan

8. VERGUNNINGEN EN BESTEMMINGSPLAN

U kunt nu uw plan indienen voor de benodigde vergunning of bestemmingsplanherziening.

Dorpskwaliteitskaart | Structuurdragers en ruimtelijke opgaven

Structuurdragers	
<i>Versterken van de ruimtelijke en functionele karakteristieken</i>	
<i>Kijk voor spelregels in deel A van het dorpskwaliteitsplan</i>	
	Dijk Herkenbaar, groen lint
	Zijdwende Oude kade, dwars op de rivier
	Wiel Groene, open plek in het dorp, herinnert aan dijkdorbraken
	Kwelkade Kade rondom het wiel
	Vluchtheuvel Verhoging in het landschap, beschermde bewoners en vee tegen water bij dijkdorbraken
	Historisch lint Het aantrekkelijke hart van het dorp met zowel oude als nieuwe bebouwing en diverse functies
	Dorpslint Oude dorpsweg met kleinschalige woonbebouwing
	Statige laan Ruime, groene laan met statige herenhuizen en boerderijen
	Jaren '60 laan Groene laan met (overwegend) de kenmerkende woonbebouwing uit de jaren '60
	Landelijk lint Entree van het dorp, afwisseling tussen open, groene plekken en bebouwing
	Van Heemstraweg Ruime en groene weg met ruimte voor grotere gebouwen
	Plein Aantrekkelijke ontmoetingsruimte, vistekaartje van het dorp
	Entreegebied Verwelkomende overgang van het landschap naar het dorp
	Bestaand water Bestaande (beduikerde) structuur versterken, zichtbaar en beleefbaar maken
	Gewenst water Gewenste waterstructuur ontwikkelen

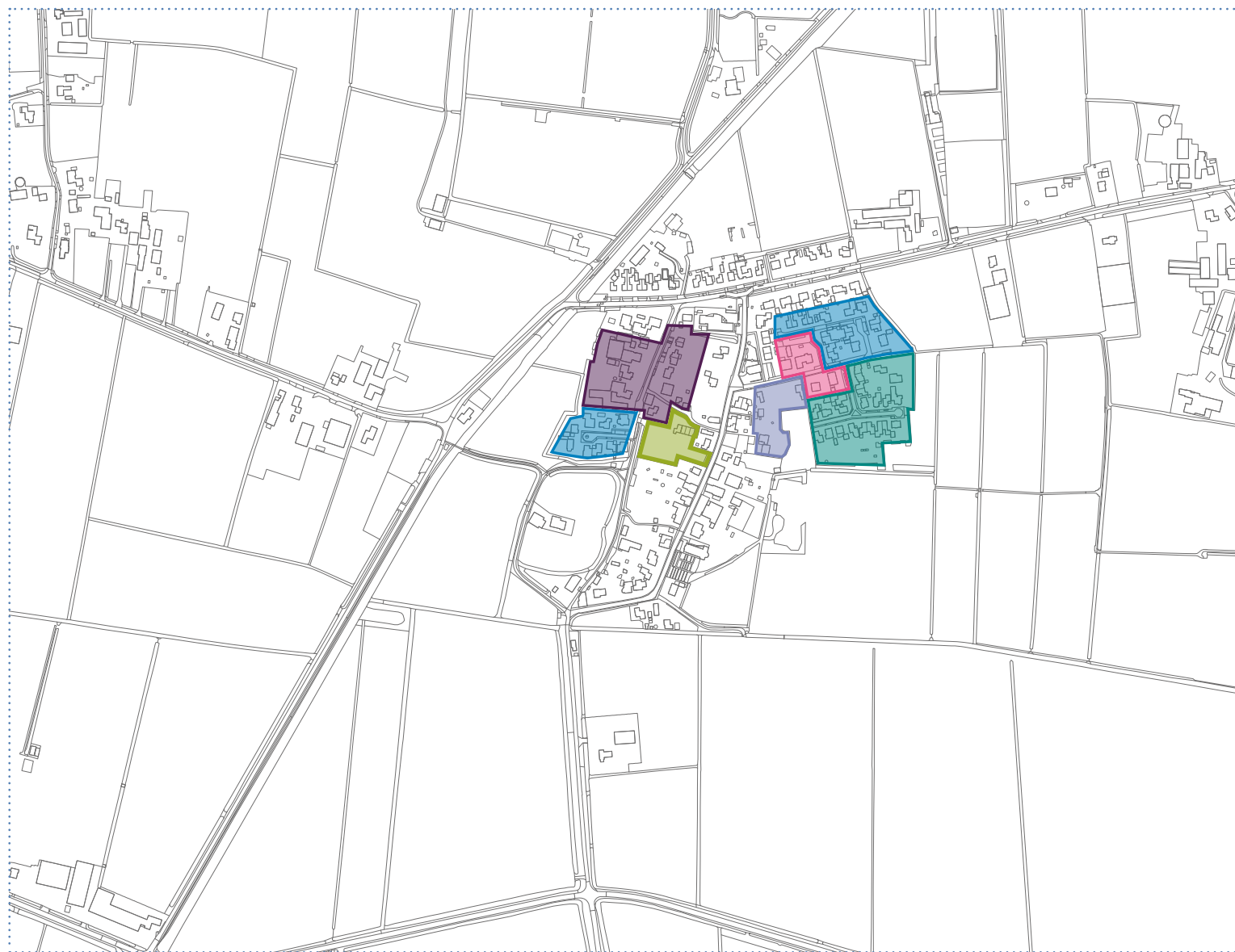
Cultuurhistorisch waardevolle bebouwing	
<i>Koesteren, beschermen en ontwikkelen van cultuurhistorisch erfgoed</i>	
<i>Kijk voor spelregels in deel A van het dorpskwaliteitsplan. Voor de ensembles en complexen staan aanvullende spelregels in deel B.</i>	
	Rijksmonument Beschermd op grond van de Erfgoedwet
	Gemeentelijk monument Beschermd op grond van de gemeentelijke Erfgoedverordening
	Karakteristiek pand Overig pand van karakteristieke waarde
	Waardevol stedenbouwkundig ensemble Ensembles met waardevolle historisch-ruimtelijke karakteristieken
	Waardevol sociale woningbouw-complex Karakteristieke voorbeelden van planmatige sociale woningbouw in Interbellum en wederopbouwperiode

Uitwerkingen	
<i>Meenemen in nieuwe, ruimtelijke plannen</i>	
<i>Kijk voor spelregels in deel B van het dorpskwaliteitsplan</i>	
	De Kerkstraat
	Entree naar de Kerkstraat
	Dorpsentrees
	Heppertsestraat
	Westzijde van het dorp

Overige elementen en aandachtspunten	
<i>Meenemen in nieuwe, ruimtelijke plannen</i>	
	Groenstructuur langs weg behouden
	Groenstructuur langs weg versterken
	Groenstructuur behouden en versterken
	Groen landschap behouden
	Overheersende kavelrichting respecteren
	Waardevolle historische weg: opbouw en oriëntatie respecteren
	Zichtlijn behouden en versterken

De dorpskwaliteitskaarten zijn op groot formaat als bijlage bij dit dorpspaspoort opgenomen.

Dorpskwaliteitskaart | Buurten en bebouwing

Buurten en wijken
Versterken van ruimtelijke en functionele karakteristieken
Kijk voor spelregels in deel A van het dorpskwaliteitsplan

- Vooroorlogse woonwijk
- Gemengd lint/buurtje
- Jaren '40 en/of '50 wijk
- Jaren '60 en/of '70 wijk
- Jaren '80 en/of '90 wijk
- Recente woonwijk
- Ontwikkellocatie woningbouw
- Woonboten
- Woon/werkschepen
- Bedrijventerrein

De dorpskwaliteitskaarten zijn op groot formaat als bijlage bij dit dorpspaspoort opgenomen.

*rooms-katholieke
Sint-Donatuskerk*

Een historische dorpskern

De Kerkstraat is één van de oudste wegen van Altforst en vormt nu dan ook met recht het historische hart van het dorp. Het verleden is hier duidelijk zichtbaar aan de imposante kerken, de oude boerderijen en de bestrating. Een dorps hart om te koesteren!

Altforst heeft een lange historie die tegenwoordig nog het meest zichtbaar is in de Kerkstraat. De rooms-katholieke Sint-Donatuskerk is gebouwd in 1890 en heeft een imposante uitstraling. De kerktoeren is vanuit de wijde omgeving te zien en vormt dan ook het herkenningspunt van het dorp. De voormalige Hervormde Kerk is zelfs nog ouder, deze dateert grotendeels uit 1824 en heeft een nog oudere fundering. Tussen beide kerken liggen enkele oude boerderijen, die gekenmerkt worden door onder meer hun gevels van rode baksteen - soms voorzien van een witte pleisterlaag -, door de smalle ramen met roedeverdeling, door de houten luiken en door de leilindes die soms op het erf staan. De oude boerderijen staan dicht aan de weg, waardoor de Kerkstraat een intiem en bijna besloten karakter krijgt. Tussen deze boerderijen zijn later nieuwere woningen gebouwd, die qua maat, schaal en uitstraling heel goed bij de oudere bebouwing passen. De klinkerbestrating maakt het geheel af en geeft de Kerkstraat een dorps en historisch uiterlijk.

Altforst heeft geen winkels en dat is voor veel inwoners geen enkel probleem. Juist de rust die het dorp daardoor uitstraalt wordt erg gewaardeerd. Er zijn wel een basisschool en kinderdagverblijf, die als het ware aan de entree van de historische dorpskern staan. En als kloppend hart van het dorp is er dorps huis "De Uithof", die ervoor zorgt dat de Kerkstraat ook echt een ontmoetingsplek is van het dorp.

oude boerderij aan de Kerkdwarstraat

woningen aan de Kerkstraat

voormalige Hervormde Kerk

*"De kerktoren is vanuit
de wijde omgeving te zien
en vormt dan ook
het herkenningspunt
van het dorp"*

rooms-katholieke Sint-Donatuskerk

zicht op de Kerkstraat

zicht op de Kerkstraat

dorpshuis De Uithof

kadastrale kaart van Altforst (Kerkstraat) in 1820

overbodige bomen verplaatst naar de Kerkstraat

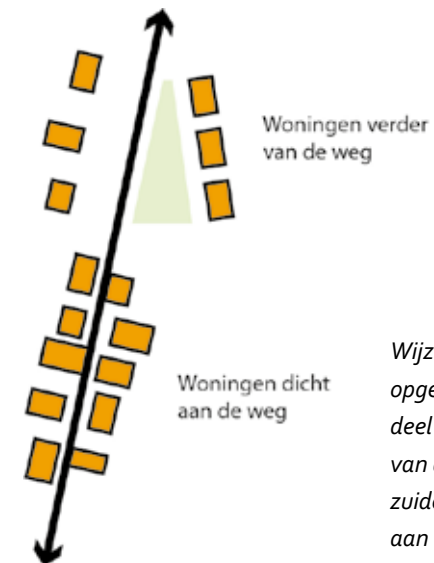
Uitwerking a | De Kerkstraat

De Kerkstraat vormt het centrum van Altforst. Karakteristiek voor dit historische lint is de aanwezigheid van vele oude panden, die als rijks- of gemeentelijk monument of als karakteristiek pand zijn aangeduid. De panden aan de Kerkstraat vormen dan ook een waardevol stedenbouwkundig ensemble. Binnen de variatie aan bebouwing zorgt de inrichting van de openbare ruimte voor samenhang en herkenbaarheid van het historische lint. De open ruimte voor dorps huis De Uithof biedt mogelijkheden om de verblijfskwaliteit van de Kerkstraat nóg meer te versterken.

> STREEFBEELD VOOR DE KERKSTRAAT

Karakteristiek voor het zuidelijke, "oude" deel van de Kerkstraat is de kleinschalige bebouwing (individuele woningen met een lage bouwhoogte) die dicht aan de weg staat. Langs het noordelijke deel van de straat staan de woningen juist verder van de weg en hebben ze grote, groene voortuinen. Bij nieuwe ontwikkelingen is het belangrijk aan te sluiten bij deze kenmerken. Een kap, dorpse materialen (roodbruine baksteen of wit pleisterwerk en houten luiken zijn elementen die bijdragen aan het dorpse en historische beeld.

Wijze waarop de Kerkstraat is opgebouwd: in het noordelijke deel staan de woningen verder van de weg, terwijl ze in het zuidelijke deel dichtbij of direct aan de weg staan

De kerkgebouwen vormen de "iconen" van Altforst. De voormalige Hervormde Kerk heeft een prachtig, historisch uiterlijk, net als de Rooms-Katholieke kerk, die ook nog eens vanuit de wijde omgeving te zien is. De beide kerken zijn dan ook zeer waardevolle ruimtelijke en cultuurhistorische elementen.

Een eenduidig straatprofiel van de Kerkstraat maakt het historische lint herkenbaar en zorgt voor samenhang in de variatie aan bebouwing. Bij het historische lint passen hoogwaardige materialen - zoals gebakken klinkers en natuursteen - en een verbijzondering van het straatmeubilair. Ook mooie verlichtingsarmaturen dragen bij aan een aangenaam dorps straatbeeld.

Bebouwing verder van de doorgaande weg in het noordelijk deel van de Kerkstraat

Zorg voor een eenduidige en hoogwaardige uitstraling door het toepassen van bijv. gebakken klinkers en natuursteen

Bebouwing dicht bij de weg in het zuidelijk deel van de Kerkstraat

Een "stoep" langs de bebouwing zorgt voor samenhang en verwijst naar de oude stoepen bij de woningen, als overgang van binnen naar buiten

> SPELREGELS KERKSTRAAT

- » Koester de opbouw van de weg: panden verder van de weg in het noordelijk deel en juist dicht bij de weg in het zuidelijk deel van de straat.
- » Geef bebouwing een dorpse en kleinschalige uitstraling.
- » Geef de Kerkstraat een helder, eenduidig en hoogwaardig straatprofiel.
- » Plaats dorpse verlichtingsarmaturen die passen bij het historische karakter van de Kerkstraat

Mooie eenduidige verlichtingsarmaturen zorgen voor eenheid in de straat

> VERBLIJFSPLEK VOOR DE UITHOF

Dorpshuis De Uithof vormt het kloppend hart van Altforst. Het gebouw staat op enige afstand van de weg, waardoor er een kleine pleinruimte aan de voorzijde ligt. Deze is nu ingericht als parkeerplaats. Het gebouw oriënteert zich meer op de achterkant, dan op de Kerkstraat. Door dit om te keren en het gebouw meer te "openen" naar de Kerkstraat, kan een uitnodigende ruimte ontstaan. Door de ruimte echt als plein vorm te geven, nodigt het meer uit tot verblijven. Voor het gebouw is ruimte voor een trekker, waardoor een mooi verblijfsplein kan worden gerealiseerd. Een voorbeeld van zo'n trekker is een bijzonder vormgegeven zitbank of een informatiebord over Altforst.

Pleinruimte voor De Uithof

Een goed voorbeeld van een pleinruimte die uitnodigt tot verblijven maar waar ook ruimte is om te parkeren, wanneer dat nodig is

Een informatiebord over Altforst kan een goede "trekker" zijn op deze plek

> SPELREGELS DE UITHOF

- » Creëer een pleinruimte door het gebouw meer naar de straat te richten, bijvoorbeeld door ramen toe te voegen aan deze zijde of door een groene border voor het gebouw te realiseren.
- » Richt de ruimte echt als plein in, zorg voor een bijzondere bestrating.
- » Nodig uit tot verblijven door een "trekker" toe te voegen, zoals een bijzondere zitbank of een informatiebord.

Uitwerking b | Entree naar de Kerkstraat

De Heppertsestraat is de meest gebruikte route naar Altforst. De entree vanaf de Heppertsestraat naar de Kerkstraat is in de huidige situatie echter eenvoudig ingericht; een passant zou het niet snel herkennen als entree van het dorp. Desondanks is dit wel dé plek om Altforst te betreden en dit vraagt om een verbijzondering. Nu de basisschool op de hoek blijft staan, kan hier een mooie entree naar het dorp gemaakt worden, waar ook de ouders en de kinderen die naar de basisschool gaan baat bij hebben. Hier ligt daardoor een mooie kans voor het maken van een ontmoetingsplek.

> STREEFBEELD VOOR DE ENTREE

Het streefbeeld voor de entree naar de Kerkstraat is het kruispunt te betrekken bij de Kerkstraat. Hierdoor krijgt de de entree meer uitstraling en wordt deze minder snel over het hoofd gezien. Het kruispunt kan daarbij ook gebruikt worden voor het realiseren van een snelheidsremmende maatregel, zoals een verhoogd vlak met klinkerbestrating of asverspringing in de weg.

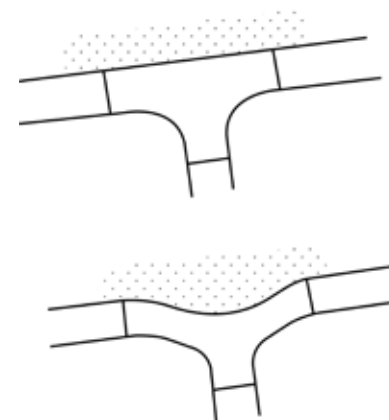
Naast het kruispunt is ruimte voor een groene verbijzondering. Hierbij kan gedacht worden aan een verhoogd plantvak dat ook als zitelement gebruikt kan worden, of een mooie boombank. Ouders die op hun kind wachten tot de school uit is, kunnen hier dan op de bank of rand wachten totdat zij de school uit komen.

Entree van de Kerkstraat met aan de rechterzijde de school

De Heppertsestraat met de asverspringing bij de Kerkstraat

Twee verschillende mogelijkheden voor het kruispunt met snelheidsremmende maatregel

> SPELREGELS ENTREE KERKSTRAAT

- » Betrek het kruispunt met de Heppertsestraat bij de historische Kerkstraat (bijvoorbeeld door kruispunt klinkerbestrating te geven).
- » Voeg een 'eyecatcher' toe, zoals een verhoogde plantenbak, die ook als zitelement gebruikt kan worden, of een mooie boombank.
- » Betrek het parkeren voor de school bij de verharding van de Kerkstraat voor eenduidigheid.
- » Voeg een snelheidsremmende maatregel toe bij het kruispunt.

Huidige situatie waarbij de Heppertsestraat doorloopt met een snelheidsremmende bocht in het wegprofiel. De Kerkstraat krijgt weinig aandacht en wordt snel gepasseerd.

Gewenste situatie waarbij het kruispunt onderdeel is van een mooie beëindiging van de Kerkstraat. Hierbij kan gedacht worden aan een verhoogd kruispunt met klinkerverharding. Tussen het kruispunt en de school (bij de ster), kan een speciaal 'groen' element geplaatst zoals een plantvak met rand of een boombank.

Kruispunt met klinkerverharding, dat tevens snelheidsremmend werkt

Mooie boombank als ontmoetingsplek

Plantvakken die ook als zitelement gebruik kunnen worden

wie goed kijkt vanuit de omgeving, ziet dat Altforst nog altijd hoger in het landschap ligt

Dorp op een rivierduin

Het kleinschalige, groene en dorpse karakter van Altforst hangt sterk samen met de ligging van het dorp op de rivierduin. De afwisseling tussen de oude bebouwing in de dorpskern en de nieuwere, kleine uitbreidingen daar omheen zijn typisch voor Altforst.

Altforst ligt op een oude rivierduin. Dit is een verhoging in het landschap, die is ontstaan als zandverstuiving: door klimaatverandering zijn de rivierbeddingen in de loop der eeuwen langzaam verplaatst. Door het koude klimaat waaiden er grote hoeveelheden zand uit de rivierbeddingen op de oevers, waardoor de rivierduinen ontstonden. Door hun hogere ligging, werden de rivierduinen eerder door de mens ontgonnen dan het omringende en nattere komgebied. Niet gek dus, dat Altforst zoveel prachtige oude panden heeft: hier werd al zeer vroeg gewoond.

De bebouwing concentreerde zich oorspronkelijk op drie verhogingen in het landschap ('dorpsheuvels'), die van elkaar waren gescheiden door een lager gebied waaruit het materiaal voor ophoging afgegraven werd. De rivierduin ligt nu als bijzonder landschappelijk element in het relatief jonge komgebied. De bebouwing en verkavelingsstructuur van de rivierduin bij Altforst zijn dan ook cultuurhistorisch waardevolle elementen. Waar het komgebied open is, heeft het dorp op de rivierduin juist een kleinschalig en besloten karakter.

De ontwikkelingsgeschiedenis van de bebouwing in Altforst hangt sterk samen met haar ligging op de rivierduin. Het dorp heeft de kenmerken van een "rond dorp": nieuwere bebouwing werd steeds rondom de bestaande bebouwingskern toegevoegd. Op die manier zijn er in de loop der jaren steeds kleine buurtjes aan Altforst toegevoegd. Dit verklaart waarom Altforst zoveel doodlopende wegen heeft: er werd vanuit de kern uitgebreid naar buiten, waardoor er geen noodzaak was om deze wegen op andere wegen te laten aansluiten. Dit is dan ook kenmerkend voor Altforst.

nieuwere bebouwing in Altforst

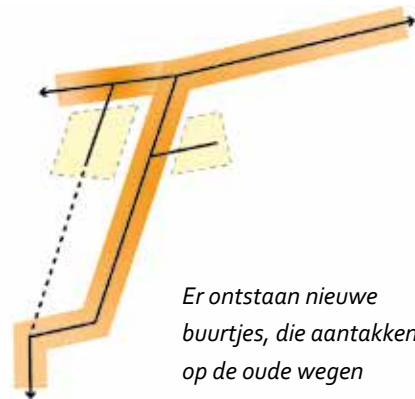
"Het dorp heeft de kenmerken van een "rond dorp": nieuwere bebouwing werd steeds rondom de bestaande bebouwingskern toegevoegd."

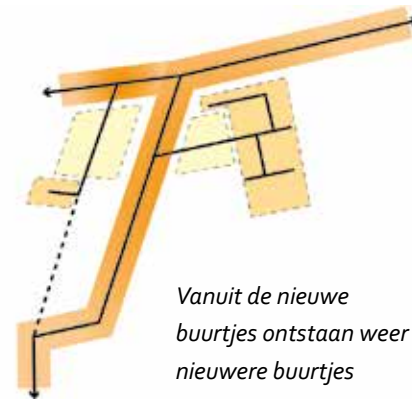
oude boerderij aan de Middenheuvelstraat op een verhoging in het landschap

De bebouwing concentreert zich langs de oude wegen

Er ontstaan nieuwe buurtjes, die aantakken op de oude wegen

Vanuit de nieuwe buurtjes ontstaan weer nieuwere buurtjes

schematische weergave van de ruimtelijke groei van Altforst

zicht vanuit het dorp op het lager gelegen komgebied

het kleinschalige karakter van de rivierduin

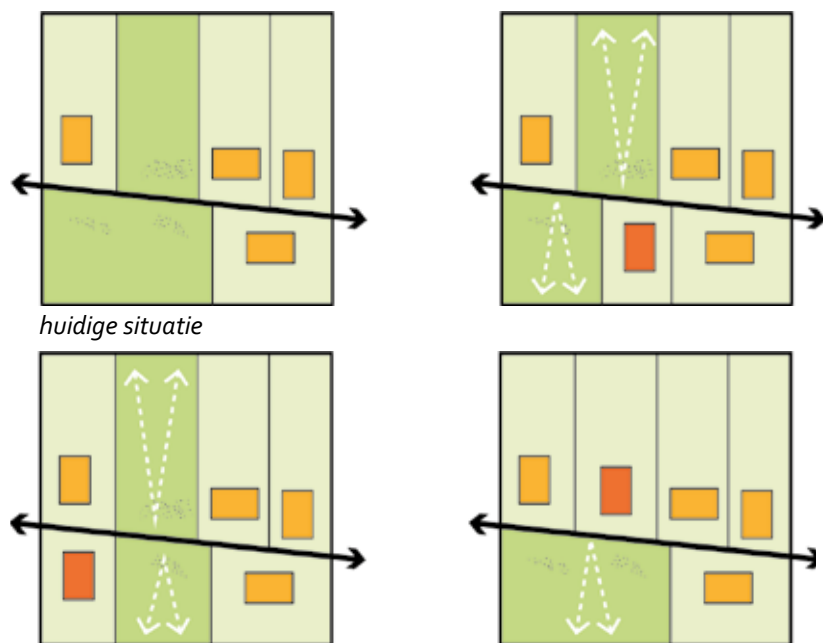
het kleinschalige en besloten karakter van de rivierduin

nieuwere bebouwing in Altforst

Uitwerking c | Woningbouw

Altforst is een klein dorp, waar de rust en het groen hoog worden gewaardeerd. Het is dus logisch dat mensen hier graag willen wonen. Dat laat zich dan ook zien in de nieuwe woningen die hier regelmatig worden gebouwd. Niet veel tegelijk, want dat past niet bij Altforst. Maar wel bijvoorbeeld één of twee woningen op een open plek in het dorp. Stel dat de vraag naar nieuwe woningen in de toekomst nog meer toeneemt, wat past er dan bij Altforst? Op die vraag geven we antwoord in deze uitwerking.

behoud altijd de sterke relatie van het dorp met het landschap: bouw open plekken nooit volledig vol, maar behoud voldoende doorzichten naar het landschap

> DORPS BOUWEN

De meeste woningen in Altforst zijn vrijstaande woningen of twee-onder-een-kapwoningen. Aan de hoofdontsluitingswegen (Kerkstraat, Heppertsestraat) zien we zelfs enkel deze woningen. Dat draagt bij aan het landelijke en kleinschalige karakter van het dorp. In de nieuwere uitbreidingen achter de hoofdwegen zijn ook enkele rijwoningen te vinden, met een maximum van vier rijwoningen in één bouwblok. Wanneer er in de toekomst nieuwe woningen worden gebouwd, is het belangrijk aan te sluiten bij deze dorpsmaat en schaal. Ook qua uitstraling en materialisatie is het belangrijk goed te kijken wat past bij het karakter van Altforst. Eén laag met een kap (en af en toe twee lagen met een kap), gevels van rode bakstenen en een dak van keramische pannen of riet: dat zijn kenmerken die veel voorkomen in Altforst. Kijk vooral goed naar wat er in de omgeving van de nieuwe woning gebeurt en sluit daarbij aan. Een modernere woning kan hier - in beperkte mate - zeker een uitzondering op vormen, maar dan alleen "achter" de hoofdontsluitingswegen of meer aan de rand van het dorp.

> SPELREGELS WONINGBOUW

- » Zoek ruimte in het bestaande dorp: open plekken of functies die verdwijnen lenen zich goed voor woningbouw.
- » Behoud de sterke relatie van het dorp met het landschap, door voldoende doorzichten naar het landschap te behouden.
- » Sluit aan bij de dorpsmaat, schaal en uitstraling van de bestaande woningen in Altforst. Eén laag met een kap is passend, met af en toe een woning van twee lagen met een kap.
- » Aan de hoofdontsluitingswegen (Kerkstraat en Heppertsestraat) passen enkel vrijstaande woningen en twee-onder-een-kapwoningen met een "traditionele" uitstraling.

Dorpse maat, schaal en uitstraling, past goed op alle plekken in het dorp

Is qua uitstraling niet passend aan de hoofdontsluitingswegen, maar wel daarachter of aan de rand van het dorp

Geen dorpse maat en schaal, de uitstraling en het kleurgebruik zijn niet passend in Altforst

Dorpse maat, schaal en uitstraling, past goed op alle plekken in het dorp

Is qua uitstraling niet passend aan de hoofdontsluitingswegen, maar wel daarachter of aan de rand van het dorp

Geen dorpse maat en schaal, de uitstraling en het kleurgebruik zijn niet passend in Altforst

Heppertsestraat. een groene woonstraat

Van alle kanten goed bereikbaar

De Heppertsestraat, Molenstraat en Woerdsestraat zorgen ervoor dat Altforst goed bereikbaar is vanuit alle richtingen. Iedere weg heeft zijn eigen karakter en zorgt zo voor een eigen entree tot het dorp.

De huidige wegenstructuur van Altforst wijkt flink af van hoe deze er tot de jaren '50 uit zag. Tijdens de ruilverkaveling tussen 1950 en 1960 zijn boerderijen verplaatst, werd het gebied beter ontwaterd en werden ontsluitingswegen verlegd. Het dorp, dat tot die tijd vrij geïsoleerd lag, werd daarmee een stuk beter bereikbaar. De Heppertsestraat, Molenstraat en Woerdsestraat zorgen er nu voor dat Altforst goed bereikbaar is vanuit alle richtingen. Iedere straat heeft zijn eigen karakter en zorgt zo voor een eigen entree tot het dorp.

De Heppertsestraat is direct verbonden met de N329 en wordt daarom het meest gebruikt. De straat heeft een breed en groen profiel en aan deze weg wordt veel gewoond. De Molenstraat vormt de directe verbinding met de dijk langs de Maas. Deze weg heeft een landelijke uitstraling, waarbij de prachtige berken aan weerszijden van de weg in het oog springen. De Woerdsestraat vormt de verbinding met buurtschap de Woerd en heeft eveneens een landelijke uitstraling. Rijdend richting Altforst, kom je hier langs de Blauwe Wetering, die met zijn groene oevers zorgt voor een prachtig stukje natuur bij Altforst.

De verschillende eigenschappen van iedere weg geven Altforst een eigen gezicht. Ze zorgen ervoor dat je je goed kunt oriënteren. Bij nieuwe ontwikkelingen is het daarom belangrijk goed te kijken naar het karakter van de weg en dit te behouden en versterken.

Heppertsestraat: een groene woonstraat

Sluissewal: een landelijke straat

Molenstraat: de prachtige grauwe abelen vallen op

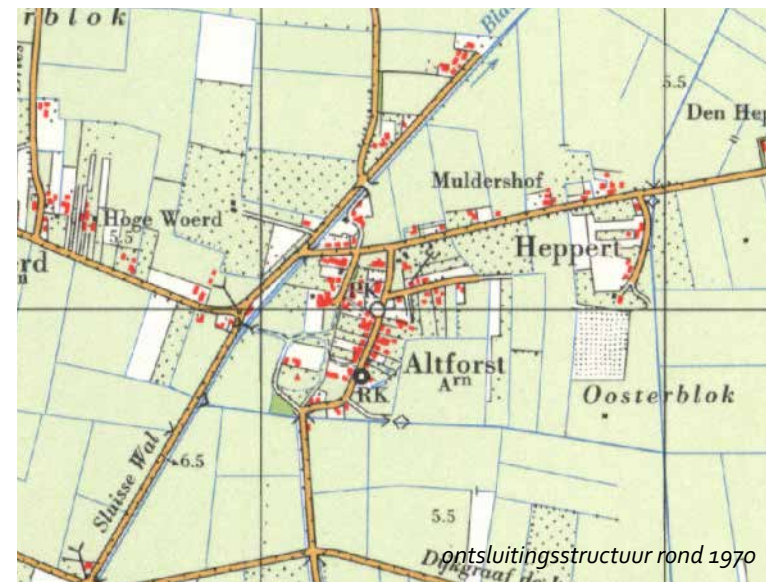
"De verschillende eigenschappen van iedere weg geven Altforst een eigen gezicht."

wandelend/fietsend vanaf Sluissewal richting Altforst

ontsluitingsstructuur rond 1930

ontsluitingsstructuur rond 1970

Uitwerking d | Dorpsentrees

Altforst heeft drie dorpsentrees. Wanneer je het dorp in wilt rijden, kan dit via de Woerdsestraat, de Heppertsestraat of de Molenstraat. Alle entrees kunnen een opwaardering gebruiken, zodat zij herkenbaar en representatief zijn voor het dorp. Op de ene plek is een grotere ingreep gewenst, terwijl op de andere plek maar kleine aanpassingen nodig zijn. Door de entrees op te waarderen, wordt het voor de bezoeker en bewoner helderder wanneer het dorp betreden wordt en zullen de entrees onderdeel gaan uitmaken van een aangename, dorpse omgeving.

> GROENE VERWELKOMENDE DORPSENTREES

Altforst staat bekend om zijn groene uitstraling en het is belangrijk dat dit daarom ook terugkomt bij de entrees naar het dorp. Naast de entree via de Woerdsestraat ligt een fors gebouw. De zone voor dit gebouw kan vergroend worden, als aangename verwelkomende entree naar het dorp. Daarnaast is het denkbaar om de aansluiting op Sluissewal iets te verplaatsen, zodat aan weerszijden van de Woerdsestraat ruimte is voor vergroening. Hier kunnen bomen geplaatst worden ter versterking van het groene karakter van de entree. Bij de entree aan de Heppertsestraat is het met name van belang dat het contrast tussen binnen bebouwde kom en buiten bebouwde kom versterkt wordt, waardoor duidelijk wordt, wanneer het dorp begint (zie ook deeluitwerking E - Heppertsestraat). De entree aan de Molenstraat heeft een pittoreske uitstraling, hier hoeft weinig te gebeuren. Wel zou het opruimen van de landbouwwerktuigen op de hoek van de straat bijdragen aan de beeldkwaliteit van deze entree.

Entree via de Woerdsestraat met het horecabedrijf

Entree via de Molenstraat

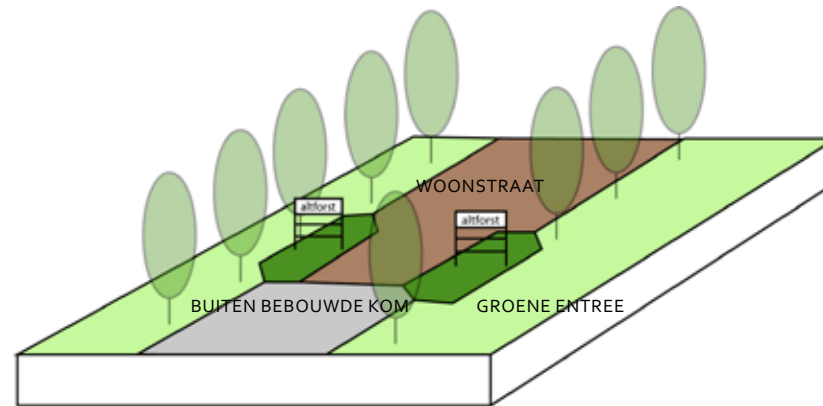
Entree via de Heppertsestraat

> SPELREGELS DE ENTREES

- » Benut de beschikbare ruimte bij de entree Woerdsestraat om de entree te vergroenen. Voeg eventueel een mooi element toe zoals een kleurrijke bloemenborder of een welkomstbord.
- » Benut de mogelijke herontwikkeling van het Kikvorsch terrein voor de entree aan de Woerdsestraat.
- » Geef de entree aan de Heppertsestraat het karakter van een woonstraat (zie ook uitwerking E).

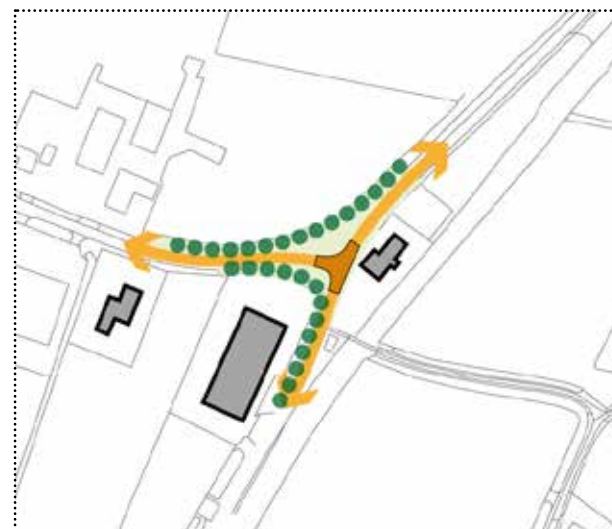

Voorbeeld van de verfraaiing van de entree in Appeltern

Principe voor de entree aan de Heppertsestraat

De entree aan de Heppertsestraat kan tot een mooie entree gemaakt worden, door de ruimte waar de borden staan te benutten voor groene borders. Door de straat binnen de bebouwde kom de uitstraling te geven van een woonstraat, draagt dit bij aan een dorpse uitstraling en stimuleert dit automobilisten minder hard te rijden.

Mogelijke inrichting van de entree aan de Woerdsestraat

Legenda

- ↔ Doorgaande wegen
- Bomenrij als statige entree
- Kruising verplaatsen en accentueren
- Aangelegde gebouwen

De aansluiting Woerdsestraat - Sluissewal kan iets naar het noorden verplaatst worden, zodat aan de zuidkant van de weg ruimte is voor vergroening. Dit groen functioneert dan ter afscherming van het pand op de hoek. De bomen langs de weg zorgen voor een statige entree.

Uitwerking e | Heppertsestraat

De Heppertsestraat heeft een groene uitstraling met hoge essen aan weerszijden van de weg. Verkeer dat gebruik maakt van deze weg rijdt vaak (te) hard en het straatprofiel is weinig snelheidsremmend. Dit vraagt om een nieuw profiel waarbij de Heppertsestraat tot een aangename woonstraat wordt getransformeerd. Deze uitwerking geeft daarvoor inspiratie en spelregels.

> EEN VEILIGE WOONSTRAAT

Het gewenste profiel voor de Heppertsestraat is een veilige woonstraat, waar het autoverkeer ondergeschikt is aan het fiets- en wandelverkeer. Het is een straat met een herkenbaar profiel, passend in de groene omgeving van Altforst. Door de karakteristieke bomen te koesteren, vormen zij groene structuurdragers door het dorp. Het groen onder de bomen kan vervangen worden voor bijvoorbeeld blokhagen, hierdoor krijgt het meer volume en lijkt het wegprofiel smaller, waardoor auto's minder snel zullen rijden.

Zoals ook bij de uitwerking D werd genoemd, is het mogelijk de straat vanaf de bebouwde kom een uitstraling te geven die past bij het karakter van een woonstraat. Daarbij kunnen snelheidsremmende maatregelen genomen worden, zoals asverspringingen.

Langs de weg is gedeeltelijk een voetpad aanwezig. Om de bereikbaarheid te vergroten voor voetgangers, is het mogelijk dit voetpad door te trekken tot aan de grens van de bebouwde kom.

De laan heeft een statig karakter door de hoge bomen, maar nodig ook uit hard te rijden

Soms loopt er een voetpad langs de woningen, soms niet

Voorbeeld van een aangename woonstraat

> SPELREGELS VOOR STRAATPROFIEL

- » Versterk het karakter van een woonstraat door middel van een nieuw wegprofiel binnen de bebouwde kom.
- » Plaats snelheidsremmende maatregelen in het straatprofiel binnen de bebouwde kom. Accentueer kruisingen met aangrenzende straten (zoals de Kerkstraat), ook als snelheidsremmende maatregel.
- » Laat het wegprofiel smaller lijken, bijvoorbeeld door het plaatsen van blokhagen langs de weg.
- » Koester de karakteristieke bomen langs de Heppertsestraat.
- » Onderzoek de mogelijkheden voor het verlengen van het voetpad tot het eind van de bebouwde kom.
- » Plaats verlichting die past bij het karakter van een woonstraat.

Voorbeeld van een dorps wegprofiel, waarmee de straat het karakter van een woonstraat krijgt.

De Heppertsestraat als aangename woonstraat

Legenda

- ↔ Heppertsestraat als aangename woonstraat
- Bomenrij als groene structuurdragers
- Kruisingen accentueren
- Voetpaden verlengen tot aan sportvelden

de weilanden en boomgaarden grenzen direct aan het dorp

Sterk verweven met het landschap

"Het is hier zo lekker groen en landelijk", is een uitspraak die je door inwoners van Altforst zou kunnen horen zeggen. Niet gek, want Altforst heeft een sterke relatie met het omliggende landelijk gebied. Vanuit veel plekken in het dorp zijn de weilanden, akkers en boomgaarden goed zichtbaar.

De weilanden, akkers en boomgaarden liggen vaak direct achter de bebouwing en zijn tussen de bebouwing door zichtbaar. In deze doorkijken is het hoogteverschil - Altforst ligt op een hogere rivierduin - goed zichtbaar. De kerkenpaden en kleinschalige doorsteken vanaf de Kerkstraat versterken deze relatie. De doorkijkjes naar het landschap, maar ook de beplanting in het dorp, geven Altforst een groen karakter. Ook de Blauwe Wetering, met zijn groene en natuurlijke oevers, draagt bij aan het landelijke en groene beeld van Altforst. Langs de oever van de Blauwe Wetering is de voor dit gebied kenmerkende bufoven te vinden. Deze werd vroeger hoog opgestookt om de wilgentenen te koken en ze zo te kunnen buigen en vlechten.

Kenmerkend voor Altforst is dat alle bebouwing zich van het landschap afkeert. Doordat nieuwere bebouwing steeds rondom de oude bebouwing is gebouwd, is het dorp zich naar binnen blijven keren. Zo vormt het dorp een compact geheel, te midden van het open en weidse polderlandschap. Maar ook bij de nieuwere buurten, zijn er doorsteken en doorkijkjes naar het landelijk gebied. Dát is typisch Altforst.

weiland en boomgaard, grenzend aan het dorp

zicht op het landschap vanuit het dorp

kerkepad

doorkijkje naar het landschap vanuit het dorp

"De weilanden, akkers en boomgaarden liggen vaak direct achter de bebouwing en zijn tussen de bebouwing door zichtbaar."

verkoop aan de weg past bij een landelijk dorp als Altforst

kerkepad

de landelijke omgeving van Altforst leent zich goed voor wandelen en fietsen

Uitwerking f | Dorpsommetjes

Altforst heeft een aantal mooie fiets- en wandelpaden, die door het pittoreske landschap met akkerlanden, fruitbomen en het struwelen lopen. Ondanks de mooie paden zoals het Kerkepad, is het moeilijk om een ronde te lopen en moet de wandelaar kiezen: of hetzelfde pad terug naar het dorp, of een stuk langs de weg lopen om een ronde te kunnen maken. In deze deelopwerking wordt inspiratie voor een dorpsommetje Altforst gegeven.

> EEN OMMETJE ALTFORST

Een ommetje Altforst is een wandelronde rondom het dorp, die langs verschillende bijzondere plekken komt. De bestaande paden kunnen als basis worden genomen en verder worden uitgebreid, zodat om het gehele dorp een ronde gelopen kan worden. Zo krijgt de wandelaar een mooie blik op het diverse landschap en wordt de diversiteit tussen dorp, akkerland en fruitboomgaarden goed zichtbaar. Een mogelijke wandelroute kan door of langs de karakteristieke fruitboomgaarden rondom het dorp lopen. Door aan te sluiten op de Oude Heppert, een weg die vroeger onderdeel was van de ontsluitingsweg Heppertsestraat, wordt deze historische verbinding weer teruggebracht. Kijk ook of één van beide voor Altforst karakteristieke kerkepaden opgenomen kunnen worden in de route. De oorsprong van de kerkepaden is niet precies bekend; ze vallen op door de groene hagen aan weerszijden van het pad en door de halfverharding.

Bestaande paden rondom Altforst kunnen worden opgenomen in het dorpsommetje

Betrek één of meerdere kerkepaden in de route: halfverharding en groene hagen

Laat de route langs de karakteristieke fruitboomgaarden lopen

> SPELREGELS VOOR DE DORPSOMMETJES

- » Laat de route langs plekken komen die voor Altforst kenmerkend zijn.
- » Laat de route zowel door het dorp als door het platteland lopen.
- » De kerkepaden zijn karakteristiek voor Altforst. Betrek ze in de route.
- » Boomgaarden zijn karakteristiek voor het gebied, laat de route hier doorheen lopen.
- » Laat de route aansluiten op de Oude Heppert, een historische verbindingsstructuur die vroeger de doorgaande weg vormde.

Een voorbeeld van een onverhard pad door het akkerland

Een voorbeeld van een avontuurlijk wandelpad

Uitwerking g | Westzijde van het dorp

Hoewel Altforst een groen karakter heeft, komt dit niet overal goed tot zijn recht. Vanaf de Sluissewal is er goed zicht op de loodsen die aan de westelijke dorpsrand staan. Hier zou een verbeterslag gemaakt kunnen worden. Het is dan ook wenselijk om de loodsen op een landschappelijke manier in te passen in het landschap. Hierdoor wordt de groene dorpsrand van Altforst versterkt en krijgt het dorp een aangename aanblik aan de westzijde.

Vanaf de Sluissewal zijn de schuren aan de Torsdam goed zichtbaar

Bestaande mooie erfafscheiding aan de dorpsrand ten zuiden van de loodsen

> EEN GROENE DORPSRAND

De dorpsrand aan de westkant kan op verschillende manieren worden vergroend door middel van beplanting, waardoor de loodsen minder in het zicht komen te staan. Gebruik hiervoor streekeigen beplanting. Ten zuiden van de loodsen heeft de dorpsrand al een groene rand. Dit is passend in het landschap en zou ook op deze manier toegepast kunnen worden bij de loodsen. De afbeeldingen op de volgende pagina geven weer wat wel en niet gewenst is voor de groene inpassing van de loodsen.

> BEPLANTING PASSEND BIJ LANDSCHAPSTYPE

Altforst ligt op een rivierduin en dit landschapstype heeft kenmerkende eigen landschapselementen en beplanting. Dit zijn onder andere: houtwallen en houtsingels, struweelhagen, lanen en bomenrijen en hoogstamboomgaarden. Soorten die passen bij Altforst zijn bijvoorbeeld:

Bomen:

Fraxinus excelsior
 Ulmus minor/carpinifolia
 Tilia platyphyllos
 Quercus robur
 Aesculus hippocastanum
 Prunus avium

Struiken:

Crataegus monogyna
 Euonymus europaeus
 Ribes rubrum
 Rosa canina
 Ribes nigrum
 Prunus spinosa
 Corylus avellana

Een struweelhaag is wel geschikt

Klimop past niet in het landschap

Een houtwal past wel in het landschap

Een taxushaag past niet in het landschap

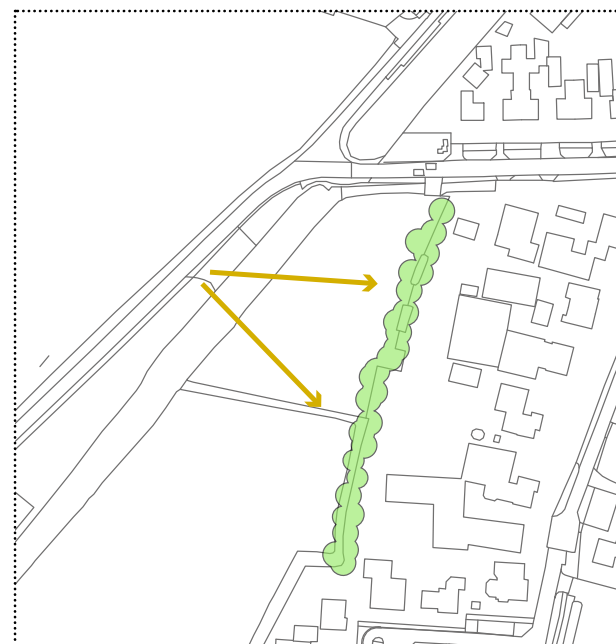
Een bomenrij is wel geschikt

Schuttingen zijn niet geschikt

> SPELREGELS WESTELIJKE DORPSRAND

- » Pas de loodsen in op een landschappelijke manier, passend bij het aanwezige landschapstype.
- » Gebruik voor de inpassing de lokaal aanwezige beplanting.
- » Verleng het struweel ten zuiden van de loodsen zodat de dorpsrand een eenduidige groene rand krijgt.

Zicht op de loodsen beperken door middel van een groene rand

Legenda

- Zicht naar dorpsrand
- ☁ Landschappelijke inpassing door middel van groen

